

CORRE
PER UNA
CAUSA

UNITAT DIDACTICA
CORRE PER
L'AMAZONIA

alboan | entreculturas

CNTEXTUALITZACIÓ DE LA CURSA

Aquest any des d'Alboan i Entreculturas volem convidar-te a la Cursa "Corre per una Causa" de la que trobaràs més informació a la seva web (www.somos-amazonia.org)

CORRE PER L'AMAZONIA

En aquesta unitat didàctica podreu trobar propostes educatives per treballar amb alumnat de diferents edats i grups de l'àmbit del temps lliure educatiu. Les propostes estan adaptades a les franges d'edat següents:

- De 3 a 11 anys per a Educació Infantil, Educació Primària i Grups de TLE.
- De 12 a 18 (i+) anys per a Educació Secundària, Batxillerat, Cicles Formatius i Grups de TLE.

La unitat didàctica està pensada per assegurar les mesures sanitàries i els protocols de prevenció de la COVID-19.

La durada aproximada, flexible segons la disponibilitat i les necessitats de cada grup, és d'una hora.

Davant de qualsevol dubte pel que fa a la utilització d'aquest recurs, us podeu posar en contacte amb l'equip educatiu d'Entreculturas o d'Alboan. A més, ens encantarà que ens feu arribar com ha anat l'aplicació de l'activitat. Conte'u-nos la vostra experiència, suggeriments i qualsevol tipus de comentari, connectant-nos a través dels següents correus electrònics: educacion@entreculturas.org (Entreculturas) o educacion@alboan.org (Alboan).

Quedem a la vostra disposició i esperem que aquestes unitats didàctiques us siguin útils.

UNITAT DIDÀCTICA: De 3 a 11 anys

Activitat 1

Objectius

Descobrir la diversitat i la riquesa de l'Amazònia.

- Entendre la importància de cuidar i conservar el medi ambient.

Materials

- Fulls de paper reciclat o els dorsals de la cursa
- Llapis de colors, retoladors o pintures d'aquarel·la.
- Tisores
- Imperdibles

Desenvolupament

L'Amazònia és un dels territoris del planeta amb més diversitat cultural i ecològica. El territori Panamazònic s'estén per 9 països i té una extensió de 7,8 milions de quilòmetres quadrats. L'Amazònia se situa al cor d'Amèrica del Sud i és la llar de 33 milions de persones, 1,5 milions de les quals són indígenes que pertanyen a 385 pobles diferents.

L'Amazònia, en la seva diversitat, acull més de 1000 espècies diferents de rèptils, amfibis i mamífers. Malauradament, tota aquesta riquesa s'està veient amenaçada per la tala d'arbres, l'explotació minera, la contaminació... tot això està posant en perill totes les espècies i totes les persones que viuen en aquest territori.

Una manera de protegir tota aquesta diversitat és coneixent-la, per això et presentarem a alguns dels animals desconeguts o no, que habiten la selva. L'objectiu és apropar-nos a les seves característiques i veure amb quin ens sentim més identificats o identificades.

Podeu veure algunes fotografies al següent enllaç:

https://www.ecologiaverde.com/30-animales-del-amazonas-2285.html#anchor_0

Jaguar: El majestuós jaguar és el felí més gran d'Amèrica i sens dubte, un dels depredadors més emblemàtics de la selva amazònica. Tot i la seva importància i admiració per part de les diferents cultures indígenes amazòniques passades i presents, els jaguars s'inclouen dins dels animals de l'Amazones en perill d'extinció.

Peresós: Entre els animals rars de l'Amazones trobem el curiós peresós, que troba el seu hàbitat natural a les branques altes dels arbres de les conques amazòniques. Es caracteritza pel seu lent metabolisme i el seu hàbit de descansar durant gairebé tot el dia.

Capibara: Es tracta del rosegador més gran del món, arribant a assolir el metre i mig de longitud i una alçada de 0,65 metres; pesant uns 50 quilograms. Presenta hàbits tant terrestres com aquàtics, fent ús de la seva gran capacitat per nedar a prop de les ribes del riu Amazones.

Guacamai ararauna: Un dels guacamais més populars i colorits de tota Sud-amèrica, el guacamai ararauna o guacamai blau i groc, troba el seu hàbitat natural a la conca amazònica, arribant fins i tot a distribuir-se alguns exemplars des de Panamà fins al nord d'Argentina.

Anaconda verda: L'anaconda verda és considerada la reina de l'Amazones. Es tracta de la serp de més pes i volum del món, pertanyent a la família de boes constrictores, és a dir, aquelles serps de grans dimensions amb hàbits estranguladors envers les seves preses per tal d'asfixiar-les abans de començar a ingerir-les lentament.

Basilisc marró: Aquest potser és un dels animals de l'Amazones més desconeguts, però, és molt popular per la seva sorprenent habilitat per córrer per la superfície de l'aigua sense enfonsar-se, els basiliscos són un altre dels grups de rèptils que podem trobar fàcilment a la regió amazònica.

Ara que coneixem aquests nous animals, podem reflexionar un moment amb algunes preguntes.

- Coneixes algun d'aquests animals?
- Quin t'ha cridat més l'atenció o amb quin t'has sentit més identificat o identificada? per què?
- Un lloc amb tanta diversitat creus que ha de ser conservat?

Per continuar amb l'activitat i perquè no oblidin el que han après, demanarem a cada nen i nena que esculli un dels animals que ha conegut. Farem servir una quarta part de foli per a la nostra representació (millor si és paper reciclat o reutilitzem el paper pel costat que no hagi estat utilitzat). En aquest espai dibuixarem l'animal que vulguem. També podem inventar-nos un símbol que el representi per a nosaltres.

Quan tinguem els dibuixos els podem proposar fer un mural a classe o que els portin a casa per ensenyar-los a les seves famílies. Aquesta és una forma de conèixer i aprendre junts i juntes més coses sobre l'Amazònia.

més, des d'Entreculturas i Alboan proposem participar a la Cursa "Corre per una Causa", com una forma de donar suport a alguns dels nostres projectes basats en l'educació intercultural bilingüe, i la protecció de les comunitats indígenes i els seus territoris.

T'esperem **CORRE PER UNA CAUSA!** Corre per l'Amazònia.

<https://www.correporunacausa.org/>

Activitat 2

Objectius

- Conèixer la situació de l'accés a l'aigua potable per a algunes persones que viuen a zones rurals indígenes a l'Amazònia.
- Descobrir propostes per contribuir a assolir aigua potable per a totes les persones.
- Conèixer accions i projectes de persones a l'Amazònia que lluiten per reclamar els seus drets.

Materials

- Joc de la Gota Carlota
- Joc de la Gota Carlota

Desenvolupament

A continuació et proposem un joc per apropar-te al dret a l'aigua. A l'activitat anterior parlàvem de la diversitat i la riquesa de l'Amazònia. Ara et compartim que una gran part de les persones que viuen a les zones rurals amazòniques no té accés a l'aigua potable. Això suposa, per una banda, que nens i nenes com tu tinguin més probabilitats d'emmalaltir, perquè l'aigua que consumeixen no està neta i, de l'altra, que no es compleixi el seu dret a l'aigua i que s'hagin de desplaçar llargues distàncies per aconseguir-la. Això fa que no puguin estar jugant o estudiant durant el temps en què estan caminant per aconseguir aigua potable.

Des d'**Alboan** i **Entreculturas** treballem per donar suport a aquestes comunitats indígenes en els seus projectes per aconseguir aigua potable per a tota la població. Per això et convidem a entrar al següent [enllaç](https://www.edukalboan.org/es/unidad/el-juego-de-la-gota-carlota-mision-ods6-2030) [ligazón](https://www.edukalboan.org/es/unidad/el-juego-de-la-gota-carlota-mision-ods6-2030) (<https://www.edukalboan.org/es/unidad/el-juego-de-la-gota-carlota-mision-ods6-2030>) i et descarreguis el joc i el conte de La gota Carlota. Aquest joc et proposa una Missió, que hauràs de complir amb les teves amigues i amics de classe.

Entre totes i tots aprendrem molt més sobre el tema i podreu explicar-ho també a les vostres famílies perquè totes juntes exigim el dret a l'aigua per a totes les persones.

T'esperem **CORRE PER UNA CAUSA! Corre per l'Amazònia.**

<https://www.correporunacausa.org/>

UNITAT DIDÀCTICA De 12 a 18 (e +) anys

Objectius

- Descobrir la diversitat i la riquesa de l'Amazònia.
- Reconèixer la interdependència global i la importància de la cura del medi ambient per a la conservació de la vida.

Materials

- Fulls de paper (preferiblement reciclat)
- Llapis o bolígraf

Desenvolupament

L'Amazònia és un dels territoris del planeta amb més diversitat cultural i ecològica. Tot i això, molta de la seva riquesa i també del dany que s'escomet al seu territori és encara desconegut.

Per apropar-nos a aquest espai començarem aquesta activitat fent un breu qüestionari que ens ubicarà al cor de l'Amazònia. Podem anar llegint les preguntes i que els joves les vagin contestant en grup gran. També es poden fer petits equips:

Qüestionari (font <https://www.nationalgeographic.com.es>):

1. Sabem que l'Amazònia és la selva més extensa del món, però, a quin continent es troba?
 - Sud-amèrica
 - Àsia
 - Àfrica

L'Amazònia s'estén al cor del continent sud-americà, amb una extensió de més de 7.000.000 km².

2. Quins d'aquests tres països no formen part de l'Amazònia?
 - Perú
 - Xhile
 - Surinam

Resposta: Xile no forma part de l'Amazones

3. Quin d'aquests animals no podem trobar a l'Amazones?
 - Ximpanzé
 - Jaguar
 - Dofí

Resposta: No podem trobar ximpanzés a l'Amazones però sí dofins rosats i jaguars, encara que aquests estan en perill d'extinció.

4. Quants arbres hi ha a l'Amazones?

- Més de 300.000 milions
- Menys de 30.000
- Aproximadament 130.000

Resposta: Hi ha més de 390.000 milions d'arbres. No obstant això, en els darrers anys aquesta quantitat va decreixent a causa de la tala i la sobreexplotació humana.

5. Com s'anomena el riu subterrani que flueix lentament sota la conca de l'Amazones?

- Nazari
- Ronaldo
- Hamza

Resposta: Hamza. Hi ha una massa d'aigua que recorre l'Amazònia des dels Andes peruans fins a l'oceà Atlàntic a una profunditat d'uns 2.000 metres i pot arribar als 4.000 metres en determinats punts.

6. Més de 35 milions de persones viuen a la selva amazònica però, quanta d'aquesta població és indígena?

- 500.000
- Més de 2,5 milions de persones
- Al voltant de 1,5 milions de persones

Resposta: Al voltant de 2,6 milions d'indígenes habiten l'Amazones, 5.000 de les quals viuen en tribus encara aïllades i sense contacte amb l'exterior.

Ara que ja sabem una mica més de l'Amazònia també hem de conèixer que malgrat tota la seva riquesa, és un dels territoris més amenaçats de la Terra. A més dels estralls ocasionats per la Covid19, fa temps que pateix una crisi estructural i profunda generada pel model extractivista, el model depredador sobre l'Amazònia, la invasió del territori, l'explotació dels béns naturals, l'ocupació il·legal i la pressió sobre el dret dels pobles indígenes.

Aquest model estructural de pressió sobre el territori i la vida dels pobles indígenes és una problemàtica que ha romàs i s'ha ampliat durant la crisi sanitària de la COVID19. Fusters, caçadors, pescadors il·legals, cercadors d'or, incendis criminals, narcotraficants, conjuntament amb absència o presència molt precària, i sovint corrompuda dels Estats, són els principals actors d'aquest model extractivista que es nodreix de les necessitats de la població.

A més, s'ha aprofitat la pandèmia per intensificar un procés d'explotació territorial i explotació de la vida als territoris. Des de l'inici de l'emergència sanitària, s'ha constatat que a totes les regions del Brasil, igual que a altres regions de l'Amazònia, els processos d'invasió s'han mantingut o augmentat; i ho fan amb una dimensió d'impunitat encara més gran.

La destrucció de l'Amazònia i les violacions dels drets dels pobles indígenes posen en risc la vida a tot el planeta. Necessitem que la ciutadania global prengui consciència i s'involucri en la seva defensa.

Davant d'aquesta realitat, proposem als joves que investiguin sobre alguns d'aquests conceptes.

- Consum de paper i desforestació a l'Amazones.
- Aigua potable i contaminació.
- Minerals que consumim i explotació de l'Amazones.
- Alimentació i desforestació per al cultiu extensiu.
- Minerals com l'or i l'extinció d'espècies a l'Amazones.

Els repartirem per equips i els demanarem que els relacionin. Responent a les preguntes següents:

Com es relacionen aquests conceptes? Quines conseqüències té aquesta pràctica per a l'Amazònia? Com els afecta a ells i elles o els pot afectar en el futur? Quines coses podem fer per defensar l'Amazònia? Quines coses es poden demanar als Estats perquè la protegeixin?

Per finalitzar compartirem les reflexions a classe i triarem almenys dues mesures per aplicar durant el curs.

A més, des d'**Entreculturas** i **Alboan** proposem participar a la Campanya Corre per una Causa com a forma de donar suport a alguns dels nostres projectes basats en l'educació intercultural bilingüe, i la protecció de les comunitats indígenes i els seus territoris.

T'esperem **CORRE PER UNA CAUSA!** Corre per l'Amazònia.

<https://www.correporunacausa.org/>

Activitat 2

Objectius

- Conèixer la riquesa cultural ancestral de les comunitats indígenes a l'Amazònia.
- Descobrir la cultura del "Bon viure".
- Reflexionar sobre la riquesa d'adoptar la cura de la vida i de les persones com a punt de partida.

Materials

Fitxa de treball:

<https://www.edukalboan.org/es/actividad/el-buen-vivir-indigena-y-los-conflictos-socioambientales-en-honduras>

Desenvolupament

A les cosmovisions dels pobles indígenes llatinoamericans, la natura juntament amb l'ésser humà i la resta d'éssers vius formen part d'un tot integrat. Són les persones les que pertanyen a la Mare Terra i no al revés.

Tots aquests mites ancestrals, a través de les reivindicacions dels moviments indígenes en les darreres dècades, han portat a associar-se amb la noció general de "bon viure" indígena.

T'animem a descobrir més sobre aquesta proposta, el nucli central de la qual fa referència a una manera de ser al món que busca l'harmonia en les relacions personals, familiars i les que es mantenen amb l'entorn. Com creus que es tradueix això a la pràctica? Xoca amb la nostra manera de viure? Comparteix les teves respostes en grup i genereu un debat al voltant d'aquestes idees.

Des d'**Alboan** i **Entreculturas** donem suport a projectes a l'Amazònia que contribueixen a l'educació de la població indígena; aquesta proposta de "bon viure" és també una de les seves claus, ja que promou la cura de les persones i de l'entorn, de la casa comuna.

Pots aprofundir més en aquesta idea descarregant-te el material del següent enllaç (<https://www.edukalboan.org/es/actividad/el-buen-vivir-indigena-y-los-conflictos-socioambientales-en-honduras>), trobaràs informació sobre el "bon viure" i també dinàmiques per treballar a l'aula i reflexionar-hi al costat de les teves companyes i companys.

A més, des d'**Entreculturas** i **Alboan** proposem participar a la Campanya Corre per una Causa com a forma de donar suport a alguns dels nostres projectes basats en l'educació intercultural bilingüe, i la protecció de les comunitats indígenes i els seus territoris.

T'esperem **CORRE PER UNA CAUSA! Corre per l'Amazònia.**

<https://www.correporunacausa.org/>

